

”Vurdering for læring” i Vejen kommune

- Kriterier til understøttelse og implementering i praksis

Dette dokument er tænkt som et dynamisk dokument, hvor det er muligt for jer at bearbejde de forskellige delområder, så det passer til jeres arbejde på den enkelte skole. Det er tænkt som en støtte for det videre VFL-arbejde og som et udkast, der kan justeres efter behov.

Efter inspiration fra Norge har vi i Vejen Kommune valgt at konkretisere arbejdet med læringsmålstyret undervisning, formativ feedback og elevcentreret ledelse i indsatsen ”Vurdering for læring” (VFL)¹. ”Vurdering for læring” funderer sig i fire overordnede principper:

- 1) Eleverne forstår, hvad de skal lære, og hvad der forventes af dem.
- 2) Eleverne får tilbagemeldinger, som fortæller dem om kvaliteten af deres arbejde eller deres præstation.
- 3) Eleverne får råd om, hvordan de kan forbedre sig.
- 4) Eleverne er i høj grad involveret i – og om muligt forpligtet på egen læring ved blandt andet at vurdere eget arbejde og egen faglig udvikling.

For yderligere information om ”Vurdering for læring” og tænkningen bag henvises til hæftet: ”VFL- Pixi”, udarbejdet 2015 <http://kortlink.dk/k4xv>

Vejen Kommunes forståelse af læring

VFL er tænkt som indsats inden for den skolepolitiske ramme, som er opsat i Vejen Kommune. Her sættes fokus på, at eleverne lærer, når de er motiverede, når de trives og får passende udfordring og relevant feedback. Eleverne skal tilegne sig viden, færdigheder og kompetencer, være aktive i egne og andres læreprocesser og

---

¹ Det er vigtigt at pointere, at VFL er *en tænkning* og en *tilgang*, som indbefatter såvel arbejdet med synlige mål, elevprogression, feedback-feedforward, elevinvolvering, oparbejdelse af vurderingskultur. Det er således ikke et mål i sig selv at implementere VFL, men via VFL som fælles kommunal indsats, mener vi at have et bud på, hvordan vi kan få ovennævnte dimensioner til at leve i praksis.

indgå i et miljø præget af fordybelse og fagligt engagement. For at kunne udvikle eget læringspotentiale bedst muligt skal den enkelte elev mødes med tydelige og høje forventninger, hvor underviseren tager afsæt i den enkeltes forudsætninger og opstiller progressive, synlige mål for læringens proces og resultat.

Grundsten i læringsarbejdet

Inden præsentation af nedenstående taksonomi udfoldes kort nogle grundsten, som implicit ligger i VFL-tænkningen. Disse grundsten er nødvendige forudsætninger og bærende elementer i arbejdet med VFL og implementeringen heraf.

Læringsmiljø

Med *læringsmiljø* menes de samlede kulturelle, relationelle og fysiske forhold på skolen, som har betydning for elevernes læring og trivsel.

Kvaliteten af skolernes læringsmiljøer er en afgørende faktor for elevernes trivsel og læring. Alle skoler skal derfor have fokus på at opbygge inkluderende og differentierede læringsmiljøer, der fremmer alle elevers trivsel og læringslyst.

Ledelse og medarbejdere må i fællesskab arbejde på at etablere en læringskultur, der opbygger elever og medarbejderes selvopfattelse i læringsarbejdet og bidrager til, at eleverne får en positiv indstilling til skolen og eget læringspotentiale.

Nedenstående elementer er alle centrale i arbejdet med et godt og positivt læringsmiljø omkring eleverne.

Relationelle kompetencer

Medarbejderens autencitet, de relationelle kompetencer og evne til at udvikle en positiv læringskultur i klassen har afgørende indflydelse på elevernes læring. De relationelle kompetencer retter sig mod to forhold:

- Medarbejderens s evne til at udvikle positive relationer med hver enkelt elev. Herunder:
  - tro på, at eleven kan lære og nå de opstillede mål
  - medarbejderen skaber engagement og motivation for læring og bidrager til en god selvfølelse hos eleven
  - høje forventninger til hver enkelt elev og tydelig kommunikation om, hvad der er elevens næste skridt i vejen til øget læring og progression.
- Medarbejderens evne til at sikre positive relationer og kultur for læring blandt eleverne. Herunder:
  - at der skabes en kultur for læring og et læringfællesskab, hvor det er positivt at være aktiv og interesseret
  - at alle elever oplever tryghed og tillid og føler sig inkluderet og set af læreren
  - at forskelle og uligheder accepteres, således, at det opleves som værende okay både at være dygtig og at have udfordringer fagligt og socialt

Forskningen viser, at elever, der oplever at have et godt forhold til underviseren, har et bedre læringsudbytte og er mere motiverede for skolearbejdet. De elever, der oplever at have en lærer, som kan lide dem og tager hensyn til deres forudsætninger, arbejder mere og anstrenger sig mere, end de elever, der ikke oplever lærerens sympati og interesse.

Klasseledelse

Et godt læringsarbejde hviler på god klasseledelse, hvor medarbejderen i et trykt, positivt og anerkendende miljø er tydelig i sin kommunikation med eleverne om at opbygge regler og rutiner i og omkring undervisningen. Der kan i denne kontekst nævnes følgende centrale forhold i arbejdet med klasseledelse:

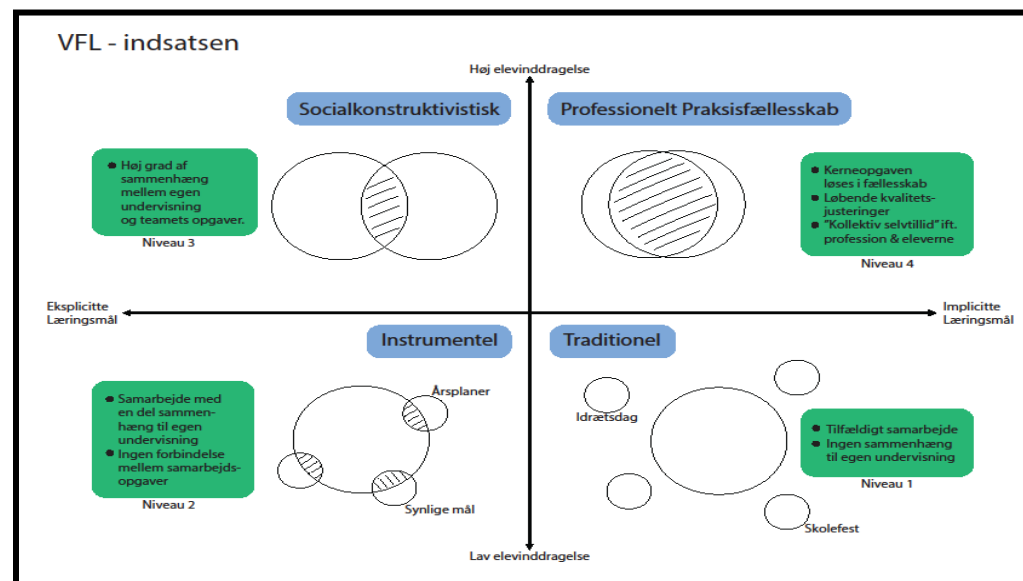
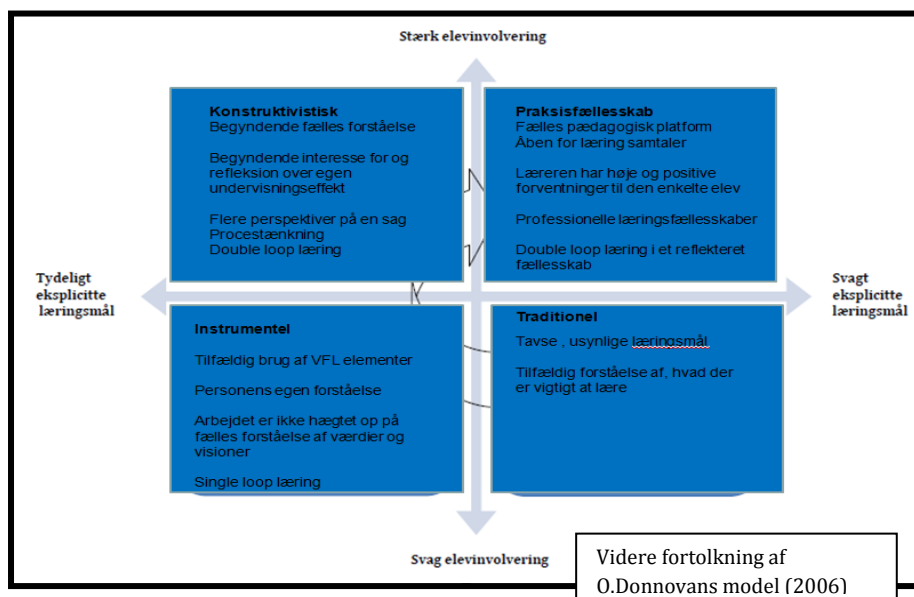
- der er en tydelig struktur i undervisningsforløbet
- der er formuleret tydelige mål for elevernes læring og for læringsmiljøet i klassen
- der skabes et inkluderende miljø og læringsfællesskab blandt eleverne
- der arbejdes målrettet på at involvere, bevidstgøre og ansvarliggøre eleverne i eget læringsarbejde
- medarbejderen giver tydelige og konstruktive tilbagemeldinger til eleverne – både fagligt og socialt
- medarbejderen bruger tilbagemeldinger fra elever som afsæt til forbedring af egen undervisning

Introduktion til nedenstående VFL- taksonomier

For at kunne sikre en strukturel rød tråd mellem de forskellige led i organisationen fordres sammenhæng og tydelig kommunikation i alle led.

Med "Vurdering for læring" ønsker vi at sætte den enkelte elevs læring i centrum således, at alle elever oplever mestring og faglig udvikling. Vi har derfor valgt at konkretisere indsatsene i og omkring dette arbejde i en taksonomi.

Det er vores mål at motivere arbejdet med elevens læring og progression, så indsatser til understøttelse heraf (konkretiseret ved vores VFL- tilgang) bliver en integreret del af skolens kultur. I den forbindelse har vi ladet os inspirere af nedenstående model, som viser bevægelsen fra traditionel tænkning til at indsatsen er blevet en integreret del af kulturen. Taksonomierne er således et bud på den vej, man kan gå for at nå til det niveau, hvor VFL-tænkningen er blevet en integreret del af den professionelle praksis, og hvor man har fået oparbejdet et professionelt praksisfællesskab i alle led.

Nedenstående VFL-taksonomier er udarbejdet i samarbejde mellem forvaltning og skole. Da vi ønsker at binde indsatser sammen på hhv. forvaltnings- ledelses- og medarbejderniveau, har der været nedsat to arbejdsgrupper med hhv. ledelses- og lærerrepræsentanter.²

Taksonomierne udarbejdet af ledelsesgruppen har at gøre med det organisatoriske niveau og er udarbejdet på hhv. forvaltnings- ledelses- team- og medarbejderniveau. Taksonomierne udarbejdet af lærergruppen har at gøre med centrale elementer i VFL-tænkningen.

Det er tanken, at disse taksonomier skal læses som et bud på kriterier og indsatser, som kan danne grundlag for videre debat og tilretning på den enkelte skole.

Henriette Vendelbo Eriksen
December 2015

² Arbejdsgruppen på ledelsesniveau bestod af følgende repræsentanter: Kirsten Warming Regel (Bække skole), Helle Agerskov Høffner (Grønvangskolen) Henriette Rask (Andst Børnecenter), Lene Kristensen (Højmarkskolen), Christian Dünne, (Jels skole), Kirsten Busk (Forvaltning) og Henriette Vendelbo Eriksen (Forvaltning).

Arbejdsgruppen på medarbejderniveau bestod af følgende repræsentanter: Lene Nielsen, Inge-Lise Nissen (Jels skole) Bibi Hansen (Askov-Malt skole), Margit Rahbek Dam (Gesten Børnecenter), Bettina Holmgaard (Brørupskolen), Lisbeth Nørgaard (Østerbyskolen), Hanne Marie Vesløv (Føvling Skole), Pia Brink (Grønvangskolen), Lisbeth Warming (Forvaltning) og Henriette Vendelbo Eriksen (Forvaltning).

Kriterier for forvaltningens understøttelse af "Vurdering for læring"

Mål	Tema	
Vi arbejder systematisk med understøttelse af den faglige ledelse på kommunens skoler	Faglig ledelse af "Vurdering For Læring" (VFL)	<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejdelse af tydelig mission og vision for faglig ledelse • Udarbejdelse af milepæle for skolernes arbejde med synlig læring • Understøttelse af effektiv transfer af læringsaktiviteter (Brinkerhoffs 40 - 20 - 40 tænkning) • Tilbud om løbende inspiration/sparring til VFL-processen – f.eks. i form af: <ul style="list-style-type: none"> ○ faglige kurser ○ fælles kommunal læringsplatform • Opbygge tillid imellem skoler og motivere til videndeling • Opsøgende understøttelse af det enkelte ledelsesteams faglige ledelse • Understøttelse af skoleledelsen i at identificere skolens potentialer, udfordringer og forandringsbehov samt sætte mål for udvikling • Udarbejdelse af strategi for kompetenceudvikling for skoleledelse med løbende tilbud om faglig opdatering /uddannelse
	Faglig ledelse af "Professionelle Lærings Fællesskaber" (PLF)	<ul style="list-style-type: none"> • Understøttelse og facilitering af skolernes arbejde med tværprofessionelt samarbejde og "professionelle læringsfællesskaber" m.h.p. at skabe et fagligt stærkt og sammenhængende skolevæsen • Rammesætte fag- og tværprofessionelt samarbejde på tværs af skoler herunder: <ul style="list-style-type: none"> ○ Understøtte fælles læring ○ Videndeling ○ Netværk
	Faglig ledelse af data	<ul style="list-style-type: none"> • Fremme en vidensinformeret praksis, herunder: <ul style="list-style-type: none"> ○ Motivere til bred forståelse af databegrebet (elevarbejde, observation, samtale) ○ Inddragelse af de 4 perspektiver i arbejdet med data* • Understøtte og fremme en stærk vidensinformeret faglig dialog mellem skole og forvaltning – f.eks. i forhold til: <ul style="list-style-type: none"> ○ Viden om elevernes progression ○ Analyse af data

*jf. "Det brede databegreb" med de 4 perspektiver: Demografi, Opfattelse, Skole processer, Elevlæring (inspiration fra oplæg, Ontario)

Kriterier for ledelsens understøttelse af "Vurdering for læring"

<http://vfl.vejenskoler.dk/implementeringsplaner>

Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Vi arbejder systematisk med faglig ledelse af VFL med elevernes læring som omdrejningspunkt	<ul style="list-style-type: none"> Jeg sikrer at skolens vision er formuleret og i spil i forhold til kerneopgaven 	<ul style="list-style-type: none"> Vi har formuleret en overordnet strategi for arbejdet med elevernes og medarbejdernes læring og denne underbygger skolens vision 	<ul style="list-style-type: none"> Vi forbedrer løbende skolens overordnede strategi for arbejdet med elevernes læring og konkretiserer denne i synlige milepæle formuleret i samarbejdet med medarbejderne
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg sikrer at skolens mål opstillet i DUA er synlige og kommunikeret til medarbejderne 	<ul style="list-style-type: none"> Vi sikrer at skolens mål opstillet i DUA er synlige og at medarbejderne har været involveret i processen 	<ul style="list-style-type: none"> Vi forholder os løbende til de opstillede mål i DUA og følger op på indsatser
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg arbejder sporadisk med flere VFL elementer men endnu ikke systematisk Jeg arbejder individuelt og sammen med ledelsesteamet om VFL 	<ul style="list-style-type: none"> Vi arbejder bevidst med flere VFL elementer og handler med afsæt i den viden, vi får 	<ul style="list-style-type: none"> Arbejdet med synlige læringsmål, progression, elevinvolvering, feedback og formativ vurdering er en integreret del af skolens kultur på alle niveauer
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg formulerer mål for lærernes udarbejdelse af planer (års- periode- ugeplaner) i aftalte skabeloner. http://vfl.vejenskoler.dk/organisering 	<ul style="list-style-type: none"> Vi sikrer at årsplanerne er kvalificeret og lever op til de opstillede mål og kriterier for området 	<ul style="list-style-type: none"> Vi sikrer at årsplanerne er videndelt og bliver kvalificeret år for år af det professionelle læringsfællesskab Vi arbejder med videnskabelse i organisationen og har en systematik for udbredelsen deraf
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg afholder klassekonferencer med afsæt i elevernes resultater og følger op på, at lærerne handler med afsæt i de aftalte indsatser 	<ul style="list-style-type: none"> Vi følger løbende op på elevernes faglige progression med afsæt i de opstillede mål 	<ul style="list-style-type: none"> Vi vedligeholder en systematisk og samstemt vurderingskultur gennem løbende begrebsafklaring, tydelige forventninger og opfølgning på alle niveauer
	Ledelse af medarbejderens læring	Ledelse af medarbejderens læring	Ledelse af medarbejderens læring
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg følger op på den enkelte medarbejders arbejde med mål og kriterier 	<ul style="list-style-type: none"> Vi følger op på, at medarbejderne har læringsmål for deres undervisningsforløb og følger op på kvaliteten af de opstillede mål 	<ul style="list-style-type: none"> Vi tilbyder løbende sparring /åben-for læring samtaler målrettet teamet, således at disse kan blive læringsfællesskaber med fokus på faglig didaktisk refleksion
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg afholder MUS minimum 1 gang årligt 	<ul style="list-style-type: none"> MUSamtalerne suppleres løbende med "åben for læring-samtaler" med fokus på 	<ul style="list-style-type: none"> Vi understøtter det professionelle læringsfællesskab ved løbende at interessere os for

		medarbejdernes refleksion over egen undervisningseffekt	lærernes praksis fx via rundgangsmetoden
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg/vi har udarbejdet en kompetenceudviklingsplan i samarbejde med den enkelte medarbejder 	<ul style="list-style-type: none"> Vi skaber rum for videndeling så ny erhvervede kompetencer kan kommunikeres videre til kollegaer i teamet / afdelingen Vi støtter medarbejderne i deres pædagogiske arbejde gennem vejledning, feedback og feedforward 	<ul style="list-style-type: none"> Vi arbejder strategisk og systematisk med kapacitets- og kompetenceopbygning med det formål at understøtte skolens mål og resultater i arbejdet med elevernes læring og trivsel
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg sætter sammen med den enkelte lærer mål og kriterier for arbejdet med VFL 	<ul style="list-style-type: none"> Vi udtrykker tydelige forventninger til underviserne i henhold til principperne for Vurdering for læring 	<ul style="list-style-type: none"> Vi funderer vores feedback til medarbejderen med afsæt i data f.eks. indhentet via observation i klasserne.
	Ledelsens egen refleksion	Ledelsens egen refleksion	Ledelsens egen refleksion
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg reflekterer løbende over min strategi og praksis. 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg forholder mig løbende til egen ledelsesudvikling og ledelsesstrategi Jeg forholder mig reflektivt til egen faglige ledelse og vurderer alle tiltag i relation til elevernes læring Jeg er interesseret i ny faglig og pædagogisk viden, holder mig opdateret og motiverer medarbejdernes videre læring 	<ul style="list-style-type: none"> Vi forholder os reflektivt og læringsorienteret til egen ledelse med afsæt i den feedback/feedforward vi får fra lærere, forældre, andre ledere, forvaltning Vi leder og organiserer skolen med afsæt i systematisk viden om undervisningens læringseffekt og progression i elevernes læring
	<ul style="list-style-type: none"> Vi sparrer ad hoc og ikke systematisk 	<ul style="list-style-type: none"> Vi opsøger sparring med afsæt i aftalte fokusområder 	<ul style="list-style-type: none"> Vi opsøger systematisk sparring med afsæt i aftalte fokusområder i aftalte perioder

Kriterier for teamets understøttelse af "Vurdering for læring"

Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Teamet arbejder målrettet på at opkvalificere eget samarbejde, så dette er præget af høj faglig og didaktisk refleksion til gavn for elevernes læring	<ul style="list-style-type: none"> Teamet arbejder sporadisk med flere VFL elementer, men endnu ikke systematisk og samstemt 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet arbejder bevidst med flere VFL elementer, samstemmer og handler med afsæt i den viden/data, der indhentes 	<ul style="list-style-type: none"> VFL er en integreret del af teamets tænkning, Teamet forholder sig kritisk reflekterende til egen praksis, er åben for feedback og justerer løbende egen undervisning med afsæt heri
	<ul style="list-style-type: none"> Teamet mødes systematisk og jævnligt 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet prioriterer og forholder sig kritisk reflekterende til egen praksis og undervisningseffekt 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet forbedrer løbende den fælles praksis – f.eks. via <ul style="list-style-type: none"> Fokuseret iagttagelse Video Supervision Lesson studies
	<ul style="list-style-type: none"> Der foreligger dagsordner og referater 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet er bevidste om egne styrker og svagheder i relation til samarbejdet 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet udviser "Kollektiv selvtillid" med troen på noget kan flyttes i fællesskab gennem høje forventninger til alle elever uanset socio økonomi
	<ul style="list-style-type: none"> Med fokus på elevernes læring og de Forenklede Fælles Mål sparrer teamet om års-/ periode- /ugeplaner i udvalgte fag http://vfl.vejenskoler.dk/organisering 	<ul style="list-style-type: none"> Med fokus på elevernes læring og de Forenklede Fælles Mål udarbejder teamet fælles års- periode- og ugeplaner i flere fag VFL planer deles og kvalificeres i teamet 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet forholder sig reflekterende til de fælles udarbejdede års-, periode- og ugeplaner i alle fag, så de løbende tilrettes og får ensartet kvalitet
	<ul style="list-style-type: none"> Teamet støtter hinanden i arbejdet med opstilling af mål og kriterier Teamet arbejder målrettet på at etablere et anerkendende læringsmiljø i klassen, hvor den enkelte elev føler sig tryk og set 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet giver hinanden feedback og justerer egen praksis med afsæt heri Teamet har samstemte, høje forventninger til den enkelte elevs læring og trivsel 	<ul style="list-style-type: none"> Teamet er præget af et læringsfællesskab, hvor den professionelle ekspertise er kollektiv, baseret på en viden, der er delt og udviklet gennem samarbejde.
	<ul style="list-style-type: none"> Begyndende videndeling og pædagogisk didaktisk debat 	<ul style="list-style-type: none"> Videndeling internt i teamet og på tværs i organisationen – f.eks. fokuseret iagttagelse hos "eksperter" i egen organisation med efterfølgende pædagogisk og didaktisk refleksion Teamet anvender forskningsresultater som 	<ul style="list-style-type: none"> Der arbejdes med reflekterende læringssamtaler for at udvikle egen praksis, hvor elevernes læring er omdrejningspunktet Teamet ser fordele i "den-åbne-dør-kultur"

		grundlag for planlægning af undervisningen og forholder sig løbende til undervisningens effekt	
	<ul style="list-style-type: none"> • Teamet forholder sig til indsamlet data om elevernes læring 	<ul style="list-style-type: none"> • Teamet arbejder databaseret og udvikler undervisningen således, at den bidrager til læring for alle elever. • Observation, dialog og elevarbejde er grundlag for systematisk at forbedre undervisningen og hermed elevernes læringsudbytte 	<ul style="list-style-type: none"> • Teamet vurderer løbende med afsæt i data* undervisningseffekten og elevernes faglige læringsprogression. Med baggrund heri afgøres hvilke handlinger der efterfølgende skal iværksættes.

Kriterier for medarbejdernes understøttelse af "Vurdering for læring"

<http://vfl.vejenskoler.dk/>

Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
VFL tænkningen er en integreret del af kulturen	Ledelse af elevernes læring	Ledelse af elevernes læring	Ledelse af elevernes læring
Jeg arbejder med egen læring og udvikler undervisningen med afsæt i elevernes læring og progression.	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg arbejder med elevens læreproces 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg arbejder målrettet og systematisk med elevens læreproces på baggrund af skolens overordnede vision og værdier 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi udarbejder dynamiske og systematiske læringsplaner i samarbejde med den enkelte elev
	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg arbejder med elevernes forforståelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg arbejder bevidst og systematisk med elevernes forforståelse og planlægger med afsæt heri 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg arbejder bevidst og systematisk med elevernes forforståelse, planlægger med afsæt heri og følger op undervejs
	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg arbejder sporadisk med flere VFL elementer men endnu ikke systematisk 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg arbejder bevidst med flere VFL elementer og handler med afsæt i den viden, jeg får. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi arbejder målrettet med elevens progression og læringsdybder gennem anvendelse af flere VFL elementer
<i>Obs! Se udspecificerede</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg har synlige mål for elevernes læring • Mål og kriterier er synlige i 	<ul style="list-style-type: none"> • Jeg udarbejder klare mål og kriterier for elevernes læring med afsæt i fælles mål • Jeg involverer eleverne i udarbejdelse af 	<ul style="list-style-type: none"> • Vi målretter og justerer løbende opstillede mål og kriterier med afsæt i den enkelte elevs behov

taksonomier for læringsmål/læringsdybde	læringsrummet	kriterier og tegn på læring		
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg sikrer, at eleverne har en læringspartner, hvor de samarbejder om hinandens læring 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg har høje og positive forventninger til elevers læring og trivsel 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg motiverer eleverne til at forholde sig reflektivt til egen læring med afsæt i den feedback, de får fra læringspartneren 	<ul style="list-style-type: none"> Vi sikrer, at eleverne deltager i vurderingen af eget og kammeraternes arbejde og handler med afsæt i den viden, vi får
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg indsamler data Jeg arbejder med beviser for læring 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg har løbende samtaler med eleverne m.h.p. elevernes videre læring og progression Jeg justerer min undervisning på baggrund af den viden, jeg får 	<ul style="list-style-type: none"> Vi arbejder målrettet med at give eleverne ejerskab over deres egen læring m.h.p. at kunne vurdere eget læringsarbejde Vi følger systematisk op på resultater individuelt og gruppevis som del af den løbende feedback og feedforward 	
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg giver tydelig og faglig feedback, som motiverer eleverne til videre læring 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg giver tydelig og faglig feedback, og feedforward, som motiverer eleverne til videre læring 	<ul style="list-style-type: none"> Vi arbejder målrettet med at kvalificere formativ feedback og feedforward fra lærer til elev og internt mellem elever således, at denne bruges konstruktivt. 	
	Medarbejderens egen refleksion	Medarbejderens egen refleksion	Medarbejderens egen refleksion	
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg videndeler og samarbejder med kollegaer om fælles planlægning 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg er åben for læring og opsøger feedback på egen undervisningseffekt. 	<ul style="list-style-type: none"> Vi er reflekterende og handlende overfor den feedback, vi får fra elever og forældre, kollegaer og ledelse og udvikler undervisningen med afsæt heri 	
	<ul style="list-style-type: none"> Jeg er interesseret i ny faglig og pædagogisk viden 	<ul style="list-style-type: none"> Jeg er interesseret i ny faglig og pædagogisk viden og holder mig opdateret 	<ul style="list-style-type: none"> Vi arbejder målrettet og systematisk med egen læreproces sammen med andre med afsæt i relevant faglig og pædagogisk viden 	

Centrale temaer i arbejdet med "Vurdering for læring"

Kultur for læring

Tema	Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Fælles pædagogisk ståsted og professionelt læringsfællesskab	At der oparbejdes fælles forståelse for kvalitet i undervisningen.	Vision Skolen har en tydelig vision for elevernes læring	Vision Skolen har et fælles pædagogisk ståsted. Skolens vision for læring opleves i klasserummet.	Vision Ledelsen og medarbejderne har en fælles forståelse for hvad der kendetegner god kvalitet i læringsarbejdet og dette er afspejlet tydeligt i skolens kultur.
	At skolens pædagogiske praksis er tydeligt formuleret og kommunikeret til skolens personale	Begrebsafklaring Skolen oparbejder en fælles begrebsforståelse for centrale begreber som "læring" "vurdering" "høj faglighed" "positive relationer" "læringsmiljø" m.m.	Begrebsafklaring Skolen har oparbejdet fælles begrebsforståelse og forståelse af, hvad der kendetegner god vurderingspraksis og kvalitet i læringsarbejdet.	Begrebsafklaring De centrale vurderings- og læringsbegreber, afspejles tydeligt i skolens kultur (f.eks. i form af fælles sprog og rutiner).
	At der oparbejdes høj grad af didaktisk refleksion med elevens læring i centrum på såvel ledelses- som lærerniveau.	Ejerskab: Fælles beslutninger bliver loyalt fulgt af alle ansatte. Der er en tydelig pædagogisk ledelse og skitserede mål for medarbejdernes arbejde, således at det pædagogiske personale ved, hvad ledelsen forventer af dem.	Ejerskab: Der arbejdes målrettet med medarbejdernes ejerskab til fælles beslutninger Medarbejdere og ledelse følger op på vedtagne ændringer af den pædagogiske praksis.	Ejerskab: Skolen har en synlig og tydelig ledelse. Personalegruppen fremstår i forhold til fælles beslutninger som én enhed.
		Åben for læring Ledelsen har en plan for kompetenceudvikling og erfaringsdeling i organisationen og	Åben for læring Ledelsen afholder løbende refleksionssamtaler med det pædagogisk personale ("åben for	Åben for læring Ledelsen prioriterer faglig ledelse og er synlige, faglige ledere. Refleksion og sparring på egen pædagogisk

		denne er kommunikeret ud til medarbejderne	læring- samtale”) og målretter kompetenceudvikling med afsæt heri	praksis bydes velkommen på alle niveauer. Der ses høj grad af didaktisk refleksion hos såvel ledelse som medarbejdere.
		Videndeling Sporadisk samarbejde og videndeling på tværs af skolen som organisation. Begyndende samarbejde om års- og periodeplaner. Der afsættes ressourcer til samarbejdet.	Videndeling Skolen sætter mål op for videndeling og sikrer samarbejde og fælles refleksion med elevens læring i centrum. Struktureret samarbejde om års- og periodeplaner. Samarbejde om faglig sammenhæng i de enkelte fag evt. i fagteams.	Videndeling Skolen har fælles mål og rutiner for videndeling, så f.eks. års- og og periodeplaner har samme kvalitet.
		Høje forventninger Medarbejdere og ledelse har høje forventninger til alle elevers læring og trivsel. Medarbejderne har god forståelse for, hvordan eleverne motiveres i læringsarbejdet og differentierer undervisningen med øje for den enkelte elevs læring.	Høje forventninger Skolen arbejder målrettet med at konkretisere forventninger til elevernes trivsel og læring, så eleverne føler ejerskab dertil.	Høje forventninger Arbejdet med høje forventninger til elevernes trivsel og læring understøttes på alle niveauer. Eleverne er inddraget heri og forholder sig til eget læringsudbytte på lige fod med medarbejdere, ledelse og forældre
		Vurderingskultur Medarbejderne formidler og synliggør læringsmålene for eleverne, og reflekterer sammen med eleverne, om målene er nået. Gennem dialog og vurderingsformer bliver eleven nysgerrig på egen målopnåelse.	Vurderingskultur Medarbejderne er bevidste om egen rolle som elevens læringsleder, har tydelige mål for alle undervisningsaktiviteter og løbende fokus på den enkelte elevs progression. Gennem arbejdet med forskellige vurderingsformer bliver eleven bevidst om egen målopnåelse og bliver nysgerrig på, hvordan han/hun	Vurderingskultur Høj grad af bevidsthed om egen rolle som læringsleder på alle niveauer. Opfølgning af elevernes læring sker med afsæt i data og er en integreret del af skolens kultur. Eleven har opnået forståelse for egen målopnåelse og har en bevidsthed om, hvordan han/hun lærer bedst.

		<p>Elevsamtaler og forældresamarbejde afvikles indenfor skolens bestemmelser.</p>	<p>lærer bedst.</p> <p>Skolen har udarbejdet fælles rutiner for struktur og indhold ved elevsamtaler og i relation til forældresamarbejde.</p>	<p>Skolen har oparbejdet god og løbende kommunikation med forældrene omkring den enkelte elevs progression. Elever og forældre får konkret tilbagemelding om hvordan eleverne ligger i forhold til de opsatte læringsmål og den fremadrettede indsats.</p>
		<p>Det brede databegreb Skolen sætter fokus på læringsmål. Alle elever oplever mestring og faglig udvikling, og der følges løbende op. Der opsamles forskellig slags data, såsom elevarbejder, samtaler og observationer.</p>	<p>Det brede databegreb Medarbejderne målretter deres indsats med afsæt i data om den enkeltes læring.</p>	<p>Det brede databegreb Ledelse og medarbejdere evaluerer jævnligt egen praksis med afsæt i en bred forståelse af databegrebet og justerer indsatser løbende.</p>
		<p>Forældreinddragelse Forældrene ved hvilke mål, eleverne arbejder med i forhold til årsplanen. Forældrene ser på - og taler om - barnets arbejde og opgaver.</p> <p>Elevens resultater og grad af målopfyldelse kommunikerer til forældrene via samtaler og elevplaner. Forældrene informeres om barnets mål og om hvad der skal arbejdes med fremadrettet.</p>	<p>Forældreinddragelse Med afsæt i periode-/ ugeplaner reflekterer og vurderer forældrene sammen med barnet over målene.</p> <p>Medarbejderne kommunikerer tydelige forventninger og kan opstille kriterier for, hvordan forældrene kan understøtte barnets læringsarbejde hjemme.</p>	<p>Forældreinddragelse Forældrene tager aktivt del i barnets læring og støtter op om opsatte mål og kriterier. Forældrene vurderer sammen med barnet arbejdsindsatsen og læringsprogression.</p> <p>Med afsæt i målene motiverer og stimulerer forældrene barnets nysgerrighed og lærelyst – f.eks. ved at diskutere de opstillede mål med barnet.</p>

VFL tema: Læringsmål, progression og læringsdybde <http://vfl.vejenskoler.dk/maal-og-kriterier>

Tema	Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Læring progression Kriterier for målfastsættelse	Alle elever mødes med tydeligt kommunikerede mål, så eleven ved, hvad der skal læres	<p>Fælles forenklede mål: Medarbejderne har udvalgt relevante mål fra FFM og nedbryder disse til læringsmål i årsplanerne</p>	<p>Fælles forenklede mål: Medarbejderne nedbryder årsplanerne til periodeplaner med tydelige læringsmål, kriterier og forslag til vurdering</p> <p>Medarbejderne har synliggjort for eleverne, hvilke kompetence- og læringsmål, de arbejder med fra FFM (forenklede fællesmål)</p>	<p>Fælles forenklede mål: Medarbejderne har udarbejdet års-, periode- og evt. ugeplaner for alle fag med tydelige læringsmål, kriterier for målopfyldelse og forslag til vurdering. Disse kvalificeres løbende i teamet og er en integreret del af min undervisning.</p>
		<p>Læringsmål: Medarbejderne kan omformulere målet, så det giver mening for elevgruppen</p> <p>Medarbejderne opstiller læringsmål for en given aktivitet og synliggør disse for eleverne http://vfl.vejenskoler.dk/maal-og-kriterier</p>	<p>Læringsmål: Medarbejderne samtaler med eleverne om de opsatte læringsmål i løbet af forløbet</p> <p>Medarbejderne kender til forskellen mellem præstations- og mestringsmål</p> <p>Medarbejderne spørger løbende ind til elevernes mål og kriterier med afsæt i et konkret læringsarbejde</p>	<p>Læringsmål: Medarbejderne inddrager eleverne i overvejelser i forhold til måltype. Er der tale om målbare præstationsmål som relaterer sig til øget viden eller færdigheder eller er der tale om mestringsmål, som relaterer sig til elevernes kompetencer</p> <p>Læringsmålene synliggøres med afsæt i den enkelte elevs læring og progression, således at elevens "næste skridt" er synligt og forståeligt for den enkelte</p>

		<p>Forforståelse: Medarbejderne interesserer sig for elevernes forforståelse inden igangsætning af forløb. http://kortlink.dk/google/k4x2</p>	<p>Forforståelse: Medarbejderne anvender deres viden om eleverne, når der opsættes læringsmål og kriterier, og når der vælges undervisningsform for læringsarbejde</p>	<p>Forforståelse: Medarbejderne er bevidste om og kan nuancere arbejdet med læringsmål, således, at der tages højde for fagenes individuelle særpræg – eksempelvis den undersøgende og eksperimenterende tilgang i det naturfaglige felt</p>
		<p>Stilladsering: Medarbejderne viser eksempler i tilknytning til målene, så eleverne kan se, hvordan en given opgave kan løses.</p>	<p>Stilladsering: Medarbejderne laver eksempler sammen med eleverne, så de ser eksempler på, hvordan en given opgave kan løses</p>	<p>Stilladsering: Medarbejderne synliggør graden af dybdeforståelse overfor eleverne, så de ved, hvilken viden der efterspørges i det gennemgåede stof</p>
		<p>Kriterier: Medarbejderne opstiller kriterier, der viser vej til det/de opsatte læringsmål. http://vfl.vejenskoler.dk/maal-og-kriterier</p>	<p>Kriterier: Medarbejderne er bevidste om brugen af åbne og lukkede kriterier Medarbejderne involverer eleverne i kriterier for målopfyldelse, så eleverne oplever ejerskab og motiveres til aktiv deltagelse</p>	<p>Kriterier: Medarbejderne går i dialog med eleverne om at udarbejde kriterier til det givende læringsmål Medarbejderne går i dialog med eleverne om læringsmål og de opsatte kriterier, forholder sig til, hvorvidt målet har den ønskede effekt på elevens læring, og justerer på baggrund heraf</p>
		<p>Mål/taksonomi: Medarbejderne er bevidst om hvilken type mål, der er opstillet, og hvilken grad af viden der efterspørges hos eleverne. http://kortlink.dk/google/k4xb</p>	<p>Mål/taksonomi: Medarbejderne sikrer undervisningens faglige kvalitet og kvalificerer elevernes bud på kriterier</p>	<p>Mål/taksonomi: Medarbejderne beskriver progressionen i mål/kriterier og synliggør målopnåelse på forskellige niveauer Medarbejderne forholder sig til relevansen af de taksonomiske kriterier.</p>

		Refleksion: Medarbejderne bruger reflekterende og åbne spørgsmål til at afdække elevernes forståelse af de opsatte læringsmål og øver eleverne i at kunne sætte ord på læringsmålene. http://kortlink.dk/google/k4x2 http://kortlink.dk/google/k4xd	Refleksion: Medarbejderne arbejder målrettet med elevernes læringsstrategier, således at eleverne bliver bevidste om hvordan de lærer bedst og mest muligt.	Refleksion: Medarbejderne stiller spørgsmål på forskellige niveauer som fremmer elevernes refleksion (f.eks. med udgangspunkt i Blooms taksonomi jf. bilag spørgsmålstyper)
		Progression: Medarbejderne indsamler løbende data	Progression: Medarbejderne opdager, hvis en elev har svag faglig progression, og handler med afsæt heri, så eleven får en positiv læringsudvikling og progression	Progression: Medarbejderne er optaget af undervisningens effekt på den enkelte elev, handler på beviser for læring og justerer undervisningen m.h.p. at skabe de bedste betingelser for elevens læringsarbejde

Vurdering: Feedback - feedforward – beviser for læring <http://vfl.vejenskoler.dk/feedback>

Tema	Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Vurderingskultur	Gennem arbejdet med tydelig feedback og feedforward at kunne kvalificere elevens læringsudbytte, så	Fælles sprog Skolen arbejder med fælles begrebsafklaring af vurdering.	Fælles sprog Skolen har et fælles sprog for god vurderingspraksis. Medarbejderne kender forskel på summativ og formativ vurdering.	Fælles sprog Skolen har en fælles forståelse af, hvad der er god vurderingspraksis og er bevidste om brugen af summativ og formativ vurdering.

<p>der ses en progression for den enkelte elev</p>	<p>Feedback og feedforward Lærer - elev Eleverne ved hvilke mål og kriterier, de bliver vurderet ud fra. Medarbejderne giver feedback med afsæt i opstillede mål og kriterier.</p> <p>Kortsigtet feedback som primært foregår i slutningen af en periode / et emne på klasse- og/eller elevniveau (f.eks. målskive, tommelvurdering, , post-its) http://kortlink.dk/google/k4wt</p>	<p>Feedback og feedforward Lærer-elev og elev-elev Eleverne får begrundet feedback og feedforward med afsæt i de opstillede lærings- og kompetencemål</p> <p>Formativ feedback og feedforward er en integreret del af alle læringsituationer. Både medarbejder og elev er bevidste om Hatties 3 feedbackspørgsmål: Hvor er jeg på vej hen? (mål) Hvordan klarer jeg mig (proces og strategi) Hvor skal jeg hen herfra? (selvregulering)</p>	<p>Feedback og feedforward Lærer-elev, elev-elev og elev-lærer Medarbejderne kender forudsætningerne for god feedback og kan anvende forskellige typer feedback målrettet den enkeltes behov</p> <p>Medarbejderne giver feedback i løbet af et undervisningsforløb og justerer løbende undervisningen med afsæt heri. Medarbejderne søger feedback på egen undervisningseffekt. http://kortlink.dk/google/k4wv</p>
	<p>Refleksiv kompetence Der arbejdes med, at eleverne reflekterer over egen læring (jf. eks. egenvurdering) http://kortlink.dk/google/k4wu</p>	<p>Refleksiv kompetence Medarbejderne arbejder målrettet med at give eleverne ejerskab over deres egen læring mhp. at kunne vurdere eget læringsarbejde og grad af målopfyldelse</p>	<p>Refleksiv kompetence Høj grad af refleksiv kompetence og forholden sig til egen læring er en integreret del af kulturen og ses på både elev- lærer- og ledelsesniveau http://kortlink.dk/google/k4wv</p>
	<p>Beviser for læring Begyndende brug af beviser for læring http://kortlink.dk/google/k4wt</p>	<p>Beviser for læring Der arbejdes med "beviser for læring" – både kortsigtet og langsigtet (jf. vurderingseksempler)</p>	<p>Beviser for læring Beviser for læring er en integreret del af den daglige læringsituation og anvendes på forskellige niveauer</p>
	<p>Arbejde med data Begyndende indhentning af data: viden om den enkelte elevs læring indhentes via elevarbejde, test, observation og samtaler med eleven.</p>	<p>Arbejde med data Skolen har et system til opfølgning af resultater fra prøver, tests, undersøgelser m.m. og forholder sig løbende til disses kvalitet og indflydelse på den enkeltes læring</p>	<p>Arbejde med data Medarbejderne støtter hinanden i opfølgning af resultater af observation, test og prøver, og anvender det formativt i arbejdet med den enkelte elev</p>

		Samarbejde med ledelsen Vurderingsarbejdet understøttes af ledelsen.	Samarbejde med ledelsen Vurderingsarbejdet debatteres med ledelsen, og medarbejderne forholder sig kritisk reflektivt til forskellige vurderingsformer og arbejder målbevidst med disse til gavn for den enkeltes læring	Samarbejde med ledelsen Ledelse og medarbejdere handler på baggrund af evidens. Elevresultater drøftes løbende og er afsæt for evt. ændringer af egen praksis. Skolen evaluerer jævnligt egen praksis, er åben for ændringer og justerer om nødvendigt.

Refleksion og egenvurdering <http://vfl.vejenskoler.dk/elevinddragelse>

Tema	Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Egen- og kammeratvurdering	At den enkelte forholder sig til egen og andres læring m.h.p. øget læring for alle	Egenvurdering Medarbejderne introducerer bevis for egen læring http://kortlink.dk/google/k4wu	Egenvurdering Eleven forholder sig til beviser for egen læring. Eleven reflekterer over læringsudbyttet med afsæt i de opstillede mål og kriterier.	Egenvurdering Eleven vurderer eget arbejde og finder beviser på læring og progression. Eleven kan som en naturlig del bruge og handle med afsæt i egen refleksion. Eleven er konstant opsøgende på at forbedre sig.
		Læringsmakker Medarbejderne introducerer begrebet læringsmakker for eleverne og italesætter, hvorfor denne samarbejdsform er givtig for eleverne. http://vfl.vejenskoler.dk/laeringspartnere	Læringsmakker Medarbejderne og eleverne opstiller sammen kriterier for god læringsmakker og træner disse elementer.	Læringsmakker Eleverne vurderer egen og andres evner som læringsmakker med afsæt i opstillede kriterier.

		Samarbejde Medarbejderne relaterer samarbejdet med læringsmakker til elevernes kendskab til egenrefleksion. Eleverne samarbejder om at give hinanden tilbagemeldinger med afsæt i opstillede kriterier.	Samarbejde Eleven træner egne færdigheder i elevvurdering og i at reflektere over egen læring sammen med en anden Eleverne giver hinanden tilbagemeldinger på f.eks. opgaver, finder sammen bevis for læring i hinandens tekster, reflekterer over stillede spørgsmål m.m.	Samarbejde Eleverne samarbejder med læringsmakker om at finde bevis for læring. Læringsmakker er en integreret del af undervisningen, hvor eleverne giver feedback til hinanden uden yderligere instruktion og anerkender værdien heraf.

Spørgsmål og refleksionsniveauer <http://kortlink.dk/google/k4xd>

Tema	Mål	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3
Spørgsmålstyper	At medarbejderen er bevidst om brugen af spørgsmåls- og refleksionstyper og stiller gode spørgsmål At der skabes grobund for elevernes undren og innovative tænkning.	Medarbejderen kender forskellige spørgsmålstyper. http://kortlink.dk/google/k4xd <ul style="list-style-type: none"> • At genkende og gengive fakta • At få forståelse frem • At bruge og vurdere kundskaber • At vurdere og perspektivere 	Medarbejderen er bevidst om og udvælger de rigtige spørgsmåls- og refleksionstyper i forhold til et undervisningsforløb.	Medarbejderen differentierer spørgsmåls- og refleksionstyper i forhold til elever og undervisningsforløb.